

Täysistunto

Torstai 27.6.2019 klo 12.02—17.43

3.2. Suullinen kysymys hallituksen talouspolitiikasta (Petteri Orpo kok)

Suullinen kysymys SKT 2/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, edustaja Orpo.

Keskustelu

16.33 **Petteri Orpo kok:** Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Rinne, Ilta-Sanomien kyselyn mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta ajattelee, että teidän hallitusohjelmanne on rakennettu epärealististen talousodotusten varaan. Valtion menoja lisätään, vaikka rahoitusta ei pystytä takaamaan millään muulla kuin velkarahalla.

Pääministeri Rinne, Suomen kansa ei usko teidän hallituksenne ohjelmaan, enkä usko minäkään. Te jaatte suomalaisille rahaa, jota ei ole. Te tiesitte tämän jo vaalien alla. Siitä huolimatta annoitte vanhuksille, eläkeläisille, opiskelijoille, poliiseille, opettajille ja hoitajille lupauksia, joita te ette pysty pitämään. Te tiesitte tämän hallitusohjelmaneuvoittelussa. Maan parhaat talouden asiantuntijat kävivät teille tästä kertomassa. Te kuitenkin päätitte myydä merkittävästi valtion omaisuutta, kolmella miljardilla eurolla yhteistä varallisuutta, jotta saatte hallituksenne ostettua kasaan. Miten käy teidän hiekalle rakennetulle linnoituksellenne, kun rahat loppuvat eikä työllisyys kohene? [Puhemies koputtaa] Myyttekö lisää valtion omaisuutta, nostatteko veroja, otatteko [Puhemies: Aika!] lisää velkaa vai petättekö lupauksenne? Arvoisa pääministeri Rinne, Suomen ongelma ei ole menojen vaan tulojen puute. [Puhemies: Aika!] Missä ovat työllisyystoimet?

16.34 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kokouksen turhautuneisuutta siitä, että olette hallituksen ulkopuolella, olen kuullut jo aika pitkään [Ben Zyskowitz: Aika ylimielistä! Katsotaan neljän vuoden päästä!] ja vastannut aika usein tähän kysymykseen, jota te nyt esitätte. Sen takia saatte hieman tätä omaakin näkemystänne esittää tässä. [Sari Sarkomaa: Kansa odottaa vastausta pääministeriltä!]

Totean sen, että hallituksen talouspolitiikka rakentuu sille, että Suomen työllisyysaste nousee sinne 75 prosenttiin. [Oikealta: Ei nouse!] Se on aivan keskeinen asia toteuttaa tämän hallituksen talouspolitiikan näkökulmasta. Se tarkoittaa sillä perusuralla, joka nyt tällä hetkellä näyttää toteutuvan valtiovarainministeriön arvion mukaan, sitä, että tarvitaan plus 60 000 uutta työpaikkaa, ja tästä asiasta prosessit ovat käynnissä. Olen valmistelemassa eduskunnallekin päätöksentekoa varten erilaisia asiakokonaisuuksia, joilla uskomme — ja asiantuntijoidenkin arvioiden mukaan — ja haluamme varmistaa, kun sitten esityksiä tulemme tekemään, että päästään tähän plus 60 000:een.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

16.35 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Rinne, en minä ole turhautunut. Ei kokoomus ole turhautunut. Me olemme huolissamme. Kaksi kolmasosaa suomalaisista on huolissaan teidän talouspolitiikkanne ja työllisyyspolitiikkanne linjasta ja siitä, voitteko te pitää ne lupaukset, joita te olette antanut. Kyse on luottamuksesta. Kyse on siitä, voiko teidän sanaanne, pääministeri Rinne, luottaa. [Timo Heinonen: Ei voi!]

Te lupasitte ennen vaaleja vappusatasen pienituloisille eläkeläisille. Hallitusohjelma-neuvotteluissa se kutistui 50 euroon. Nyt Kelan pääekonomistin mukaan se on 20—30 euroa ja paljon pienemmälle joukolle kuin alun perin lupasitte. Kyse on siis luottamuksesta ja siitä, voiko teidän sanaanne luottaa.

Hallitusohjelman mukaan te haette nyt lisää rahoitusta eläkejärjestelmän sisältä, mutta ei siellä ole ylimääräisiä rahoja. Jos te lisäätte työeläkejärjestelmän sisällä toisille lisää, se on toisilta pois. Eli vaikka on aivan selvää, että pienituloisten eläkeläisten asemaa pitää parantaa, niin te olette tekemässä sen leikkaamalla toisilta. Miksi te, pääministeri Rinne, [Puhemies: Aika!] haluatte leikata sairaanhoitajien, opettajien, poliisien eläkkeitä?

16.36 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taidatte muistaa viime vaalikauden lomarahaleikkauksen, kun puhutte tuolla tavalla. Mutta tästä eteenpäin, jos katsotaan tulevaisuuteen päin, [Ben Zyskowicz: Tehän kannatitte kikyä!] se, mitä minä olen luvannut eläkkeissä tehdä, on se, että useamman vuoden ohjelmalla, useammalla korotuskerralla julkisen talouden tasapaino huomioon ottaen tullaan nostamaan pienten eläkkeitten, joihinka luetaan takuueläkkeet, kansaneläkkeet ja pienet työeläkkeet, tasoa 100 eurolla kuukaudessa nettona. Tämä tullaan toteuttamaan. Ensimmäinen askel lähtee liikkeelle vuodenvaihteessa 2020. Silloin nostetaan alle 1 000 euron eläkkeitä, noin alle 1 000 euron eläkkeitä, 50 eurolla kuukaudessa nettona ilman, että asumistukimenot tai mitkään muutkaan vaikuttavat sen neton suuruuteen.

Nämä ovat niitä askelia, joilla mennään kohti sitä lupautta, joka on annettu näille pienituloisille eläkeläisille, jossa taustalla on se, että eläkejärjestelmässä on ollut ongelmia. Perhevapaita ei ole [Puhemies koputtaa] huomioon otettu laisinkaan eläkekattumassa. Nyt ne 2005 lähtien [Puhemies: Aika!] on otettu huomioon, mutta ne iäkkäimmät eläkeläiset ovat tässä asiassa ongelmissa.

16.38 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos viime vaalikaudesta puhutaan, niin kannattaa jälleen ottaa esille kyllä tämä kahden viikon takainen VM:n talousennuste ja katsoa sen sivun 24 työttömyysastekuvioita. Vaikeilla keinoilla, kyllä, mutta historiallisesti Suomen työttömyysaste Sipilän hallituksen aikana saatiin nopeasti itse asiassa kurottua lähelle Ruotsin tasoa. Vaikeita keinoja te tulette tarvitsemaan vielä enemmän, jos oikeasti aiotte rahoittaa ne 1,2 miljardia plus 3 miljardia, jotka olette Suomen kansalle luvanneet, joka syystä epäilee, pystyttekö pitämään tämän, kun ette näytä uskaltavan tarttua niihin keinoihin, jotka oikeasti tepsivät, ja vaikeita ne ovatkin.

Palaisin myös siihen menopuoleen siltä osin, että, valtiovarainministeri Lintilä, viittasitte lisätalousarviokeskustelussa siihen, että nyt elokuuhun mennessä ministeriöiltä on pyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

detty esitykset niistä menoista, jotka kertaluontoisten listalle olette laittaneet mutta jotka saisivatkin jatkua yli kolme vuotta ja jotka siis jollain tavalla olisivat vuonna 2023 olemassa ilman, että ne rasittaisivat kuitenkaan menokehystä, koska sitähän te ette pysty kantaamaan enää julkisen talouden tasapainossa. Miten tämä taikatemppu on mahdollinen? Ovatko ammatillisen koulutuksen opettajat ne kaksi viimeistä vuotta palkattomalla vapaalla tai palkattomasti työskennellen, kun kerran palkkarahat eivät ole määrärahoissa, [Puhemies: Aika!] vai teettekö te jonkun säätiön, [Puhemies: Kysymys!] jonka kautta ne ovat määrärahojen ulkopuolella?

16.39 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitää paikkansa, että nämä niin sanotun kakkosinvestointikorin rahat ovat kertaluonteisia. Ne ovat kolmen vuoden rahoja, ja ne loppuvat siihen vuoteen 22. [Ben Zyskiewicz: Toistaiseksi oikein!] Kun edustaja Mykkänen viittaa näihin opetusministeriön puolella oleviin ammatillisen koulutuksen rahoihin, tämä viisi vuotta tulee siitä, että ministeriön puolelta on ilmoitettu, että he pystyvät tekemään sillä viiden vuoden kokonaisuuden. Kaikkien tämä rahojen käsittely tulee tapahtumaan syksyllä riihessä ihan normaalisti, ja talouspoliittinen ministerivaliokunta tulee tekemään kaikki ne päätökset, mitkä koskevat näitä kertaluonteisia investointimenoja.

16.40 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjaus ”hallitus ei sulje mitään työllisyyttä parantavaa keinoa tarkastelun ulkopuolelle”, ja hyvä niin. Jo hallitusohjelmaa käsiteltäessä ehdotin viiden kohdan listaa, jotka toteutuessaan lisäävät työllisyyttä: jaetaan perhevapaiden kustannukset tasaisemmin, mahdollistetaan paikallinen sopiminen kaikissa työpaikoissa, toteutetaan perhevapaauudistus ilman lisäkiintiöitä, luovutaan byrokraattisesta saatavuusharkinnasta ja toteutetaan yksinkertainen osallistava sosiaaliturva, joka kannustaa aina opiskeluun tai työntekoon eikä joutenoloon. Mitkä esimerkiksi näistä viidestä työllisyyttä lisäävästä toimesta hallitus on valmis viemään eteenpäin? Mitä sanotte, pääministeri, työministeri? Onko työllisyyden nosto, johon kaikki hallituksen hyvät toiveet nojaavat, aito tavoite? Oletteko puheen ja hallitusohjelman mittainen?

16.41 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että edustaja otti esille tämän hallitusohjelman kirjauksen, että mitään keinoja ei suljeta pois. Tämä on myös vastaus edustaja Mykkäsen puheisiin — minä en tällä hetkellä tiedä, että olisi suljettu joitain keinoja pois, enkä usko, että silloin edustaja Mykkäsenkään voisi tietää, että on suljettu pois. Valmistelu on käynnissä, ja mietitään kaikkia mahdollisia keinoja, jotka voivat johtaa siihen, että työllisyysaste paranee. Mutta jos ne tarkoittavat sitä, että aletaan polkea palkkoja, heikentää työehtoja, niin ne ovat minulle henkilökohtaisesti pois-suljettuja keinoja tilanteen muuttamiseksi, enkä usko niitten vaikuttavan siihen, että työllisyysaste lähtee parantumaan.

Perhevapaajärjestelmä tavalla, joka lisää nuorten naisten työllisyysedellytyksiä, työuran kehitystä ja palkkakehitystä, on tärkeä elementti tässä kokonaisuudessa. Sama koskee sosiaaliturvauudistusta. Tervetuloa mukaan, arvoisa oppositio, valmistelevaan sosiaaliturvauudistusta. Se lähtee käyntiin syksyllä [Puhemies koputtaa] komitean muodossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

16.42 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kysymyksestä. Uskon, että 75 prosentin työllisyysastetavoite on se, jonka jokainen tässä salissa jakaa, ja siksi kaikki ajatukset otetaan vastaan. Työllisyyden kasvu kuitenkin edellyttää investointeja — yksityisiä investointeja ja myöskin julkisia investointeja — ja tämä hallitus on esittänyt jo alle kolmessa viikossa tulevaisuusinvestointien ohjelman raiteisiin ja koulutukseen ja väyliin. Tämä jo lyhyellä tähtäimellä nostaa työllisyyttä useilla tuhansilla henkilötyövuosilla, mutta tärkein on se pitkän aikavälin vaikutus, joka tarkoittaa sitä, että nopeiden, ilmastoystävällisten raiteiden ansiosta työvoima löytää työpaikan ääreen ja varmistetaan suomalaisille työnantajayrityksille työvoiman saatavuus. Lisäksi, kuten pääministeri tuossa totesi, työministeriössä on jo aloitettu mittava ohjelma sen osalta, että osallisuutta ja osaamista lisätään yhteiskunnassa, aivan niin kuin hallitusohjelman otsikko kertoo.

16.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyystilanne — meinaako hallitus todella, että se paranee näillä toimilla, mitä te olette esittäneet? Ei mitään.

Eläkeläiset ovat syvästi petettyinä. Vaalilupaukset eläkeläisille olivat valtavan suuret. Nyt se kuuluisa vappusatanen on viisikymppinen, ehkä muutama kymppi tulevaisuudessa.

Meitä perussuomalaisia usein moititaan siitä, että me puhumme kehitysavun leikkaamisesta. Mutta sanotaan niin, että me olemme sitä mieltä, että kehitysapu ei ole tarpeeksi tehokasta tänä päivänä. Jos ajatellaan tosiaan, että lasten ja naisten oikeudet paranisivat, niin silloin tarvitaan muita toimia, tehokkaampia, ja siitä säästyisi rahaa. Silloin jos ne toimet olisivat tehokkaampia ja kehitysapua vähennettäisiin, meillä olisi rahaa ja me pystyisimme myös vanhuksia ja eläkeläisiä ajattelemaan ja osoittamaan rahaa enemmän kotimaassa apua tarvitseville.

16.45 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on, kuten hallitusohjelmassa todetaan, osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehitysyhteistyö ja kehityspolitiikka ovat osa Suomen kauppapolitiikkaa. Kehitysyhteistyö on osa myös Suomen viennin edistämistä. Eli puhumme siitä kokonaisuudesta, josta hallitusohjelmakin lähtee, että Suomi on kokoaan suurempi maailmalla.

Suomella on erittäin tunnettu, hyvä ja kunnioitettu historia kehitysavussa ja kehitysyhteistyössä globaalisti. Suomi on ollut YK:lle tärkeä kumppani, ja myös EU:lle ja globaalisti kaikille järjestöille. Se on iso osa Suomen maabrändiä, iso osa sitä globaalia vastuuta, jota Suomi kantaa. Suomi on myös lisännyt kehitysavun vastikkeellisuutta. Samalla Suomi edellyttää, että ihmisoikeuksia noudatetaan ja kunnioitetaan kansainvälisiä sopimuksia. Mutta on täysin selvää, että jatkossa me haluamme vaikuttavuutta kehitysyhteistyölle, ja siksi hallitusohjelmassa myös lähdetään siitä, että ne vaikuttavuuskriteerit tullaan uudistamaan ja niitä kehitetään ylivaalikautisiksi, ja tähän palaamme vielä syksyn aikana.

16.46 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne, tähän saitte pääministeripaikan hyvin pitkälti eläkelupauksella. Sehän on tosiasia, ja tämä eläkelupaus eli satanen eläkeläisen lompakkoon, sehän ei toteudu. Te ette siitä pääse mihinkään tällaisella portaittaisella mallilla tai jaksottaisella mallilla — kysehän on siitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 24/2019 vp

että se lupaus ei toteudu, piste. [Kokoomuksen ryhmästä: Eläkepetos!] Se on tullut selväksi näiden viikkojen keskusteluissa.

Toinen asia, mikä on tullut näiden viikkojen keskusteluissa esiin, on se, että nämä kertaluontoiset investoinnit ovat nyt kerta toisensa jälkeen muuttumassa pysyviksi menoiksi. Eli enää ei puhutakaan siitä, että olisi miljardin menolisäykset pysyvästi, vaan useamman miljardin. Voiko nyt valtiovarainministeri Lintilä sanoa, onko hallituksella yhteinen näkemys siitä, onko niitä pysyviä menoja lisätty 4 miljardia vai miljardi? [Ben Zyskowicz: Haarukka on 1—3 miljardia!]

16.47 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puemies! Edustaja Häkkänen, minulla on hyvin selkeä vastaus teille: Niitä on lisätty 1,4 miljardia. Eli kaikki se 3 miljardia, jotka ovat investointiluonteisia, tullaan pitämään investointiluonteisina. Se on täysin selvä asia. [Ben Zyskowicz: Saako tämän kirjallisena?]

Kun tässä nyt otetaan kiinni hyvin voimakkaasti tähän ammatilliseen koulutukseen, koko ajan kannattaisi muistaa, mitä sillä haetaan. Sillä haetaan nopeasti meille osaajia työmarkkinoille. Meidän kasvun suurimpia ongelmia tällä hetkellä on koulutetun työvoiman saanti, ja se, millä me pääsemme meidän päätavoitteeseemme eli saamme nostettua meidän työllisyysasteen 75 prosenttiin, on se, että me pystymme työllistämään niitä ryhmiä, jotka tällä hetkellä vaikeimmin työllistyvät: esimerkiksi pelkän peruskoulutuksen varassa olevat, vajaatyökykyiset, maahanmuuttajat ja niin edelleen. Tällä me saamme sitä ruisketta siihen, että me pystymme koulutuksella vastaamaan siihen kysyntään, jota työmarkkinoilla on. [Arto Satonen: Lintilä on hyvä mies mutta väärässä hallituksessa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.